

DA DET BLEV FEDT AT

Tv-fantasyserien 'Game of Thrones' om magtkampe mellem middelalderlige familier i det fiktive rige Westeros har fanget det mainstreampublikum, der plejer at stå af, når en film har magi og drager på plakaten. Nu snakker veluddannede voksne mennesker om hofintriger og halshugninger over rødvinen fredag aften. Men hvorfor er det lige blevet HBO-serien, der har løftet fantasygenren ud af sit nørdede image?

Marie Carsten Pedersen

Det har ikke altid været let. Det har det bestemt ikke. I den mediasmarte verden er det decideret svært at bevare sin sociale kapital, hvis man blotter en flanke, der viser, at man faktisk er en nørd. Ikke nørd på den fede, hippe måde, som i 'Bonde-røven'-nørdet og vinylplade-nørdet. Men nørd på den nørdede måde. Som i fantasy-nørd. Rollespil-nørd. Elverører og uldkappe-nørd.

Og det er mig. Jeg er *all nerd*. Jeg har læst 'Ringenes Herre' flere gange, end jeg har lyst til at indrømme. Jeg har malet små figurer af barbarkvinder og krigerværge og flyttet dem rundt på et spillebræt af grøn filt. Jeg har stået i Ha-

reskoven med magisk mel i min hjemmesyede lædertaske, og jeg er løbet ned ad Geels Bakke med orker i hælene.

Jeg ved, hvad en ballista er, jeg kan se forskel på en plejl og en morgenstjerne, og da jeg var i 20'erne og læste litteraturvidenskab på universitetet, var det ikke sortklædte digterdreng, der hjemsøgte mine drømme. Det var fyre med langt hår, der gik i ringbrynje og kunne svinge et tohåndssværd af elektriskrør og gaffatape.

Nej, det har ikke været let. Indtil nu. Indtil 'Game of Thrones'.

For den amerikanske tv-kanal HBO's episke dramaserie om en række adelsfamiliers kamp om magten i landet Westeros har ændret opfattelsen af fantasy. Den har bragt genren ud til målgrupper, der ellers aldrig har haft andet end hån tilovers for sværd og trolddom.

Takket være 'Game of Thrones' kan jeg nu sidde i min mødregruppe med hjemmebagte økoblommer på bordet og diskutere, hvad en pladerustning gør for en mands sexappel. Jeg kan falde i snak med kollegaer i kantinen om, hvilken gigantisk fordel det er at have en drage, når man skal bryde en belejring, og jeg kan gå derfra med min integritet

som modent menneske i behold.

Når jeg kan det, er det måske, fordi 'Game of Thrones' under al sin middelalderstaffage i virkeligheden ligger temmelig langt fra den traditionelle fantasy, som de fleste bygger deres kendskab til genren på.

Det mener i hvert fald Claus Raasted, og han ved, hvad han taler om. Han er professionel rollespiller med eget firma og flere bøger om rollespil bag sig, og han har med egne ord både »læst og set rigtig, rigtig meget fantasy«.

»Egentlig er der jo ikke ret meget fantasy over 'Game of Thrones'. Der er ikke orker og elvere og masser af magi. I stedet er der masser af gode personkonflikter, og det elsker alle jo, uanset om man er nørd eller ej«, siger han.

Den holdning deler Andreas Halskov, der er cand.mag. i filmvidenskab og redaktør af antologien 'Fjernsyn for viderekomne' om de nye amerikanske tv-serier. For ham er 'Game of Thrones' »først og fremmest en fortælling om, at magt korrumpere«.

»Det handler om karakterernes indre kamp med deres eget magtbegær. Det gør det til en moderne, men også en op-højet form for fantasy«.

Vejen til mainstreamen

Når HBO på mandag har premiere på tredje sæson af 'Game of Thrones', er det udtryk for en overraskende udvikling: Fantasy er gået fra at være en eskapistisk subgenre med en ram lugt af pubertær armsved til en fuldkommen mainstreamgangbar setting for dramatiske underholdningsprodukter, man kan konsumere uden at skamme sig det mindste.

»Der er sket en opblomstring for fantasy, både i agtelse og i udbredelse. Vi så det samme med science fiction i 70'er-

ULVENE.

Tv-serien 'Game of Thrones' bygger på bogserien 'A Song of Ice and Fire', hvor en række familier kæmper om tronen i landet Westeros. Den ene familie er Stark-slægten, som holder til i det nordlige Westeros, og hvis symbol er en ulv. Kongemagten i Westeros er symboliseret af 'Jerntronen', en tronstol smedet af sværd.

Foto: 'Game of Thrones'-spillekort fra Fantasy Flight Games/HBO

ne, og nu er turen kommet til fantasy«, siger Andreas Halskov.

For at forstå, hvordan vi er nået hertil, skal vi dog et lille stykke tilbage ad den kulturhistoriske tidslinje. I 2001, 10 år før premieren på første sæson af 'Game of Thrones', landede to banebrydende fantasyfilm i biograferne: Den ene var 'Harry Potter og de vises sten', første afsnit af den succesfulde filmserie om den britiske troldmandsdreng. Den anden var 'Eventyret om ringen', første film i Peter Jacksons 'Ringenes Herre'-trilogi. Og det er her, i den newzealandske instruktørs filmatisering af J.R.R. Tolkiens romaner, vejen frem til 'Game of Thrones' som mainstreamfænomen begynder.

Før 'Ringenes Herre' blev fantasyfilmen generelt betragtet som en nørdet niche af actionfilm, befolket af lænde-klædede barbarer og uddødelige højlandskrigere. Blandt undtagelserne var instruktøren Ron Howards 'Willow' fra 1988, der blev et pænt publikumshit og fik to oscar-nomineringer, samt børnevenlige sager som 'Den uendelige historie' og 'Labyrinten' fra henholdsvis 1984 og 1986.

Men Peter Jacksons trilogi brød døren ind til det store filmpublikum ned.

'Ringenes Herre'-filmene blev en kolossal succes og satte nye standarder for filmindustriens brug af digitale effekter. En samlet oscarhøst på 17 ud af 30 nomineringer viste desuden, at den smalle og uglesete fantasygenre ikke bare kunne nå de brede masser, men også finde nåde for kritikernes øjne.

Den samlede indtjening på 2,91 milliarder dollar taler også for sig selv, især hvis man er en film- eller tv-producent, der leder efter det næste guldæg.

Siden 'Ringenes Herre' har filmens verden budt på et par pæne fantasyhits

TRO PÅ DRAGER

med 'Narnia'-serien som den største succes. Men på tv var der ikke nogen, der knækkede koden, før HBO – som aldrig tidligere havde beskæftiget sig med genren – fik fingre i bogserien 'A Song of Ice and Fire'. Den er skrevet af den amerikanske forfatter George R.R. Martin og er i sig selv en litterær kæmpesucces med 15 millioner solgte eksemplarer på verdensplan.

HBO købte filmrettighederne til bøgerne og satte to irske manuskriptforfattere, David Benioff og D.B. Weiss, til at omsætte det indviklede, multistrængede plot til tv-formatet.

Det lykkedes. Første sæson fik premiere i april 2011 med Benioff og Weiss som *executive* producere og hovedforfattere. Publikumstallene var ikke imponerende fra første øjeblik, men seriens popularitet voksede, og da anden sæson af 'Game of Thrones' sluttede i maj 2012, havde den et seergennemsnit på 10,4 millioner pr. afsnit inklusive genudsendelser og *on demand*-visninger, hvilket gør den til den tredjestørste serie i HBO's historie.

Med til historien hører gode anmeldelser verden over og store tv-priser fra bl.a. Screen Actors Guild Awards, Emmy Awards og Golden Globe.

Men det vigtigste af det hele er måske det, man kalder *buzz*. 'Game of Thrones' er en af de serier, man taler om. På nettet, i medierne og i vennekredsen. Også her i Danmark, hvor den har kørt på TV3 og Canal+ og nu kan ses på HBO's nordiske abonnementskanal.

HBO kan ikke give de præcise danske seertal for 'Game of Thrones', da kanalen udelukkende er *on demand*, dvs. direkte streaming til individuelle abonnenter i Norden. Men der er ingen tvivl om, at serien har godt fat i publikum. Også den del, der ellers foretrækker de-

res film, tv og bøger uden spor af stridsheste og sort magi.

Et småbetændt univers

Så ja, mit liv som skabsnørd er slut. Jeg kan stå ved min svaghed for fantasy, og jeg er lettet.

Men jeg undrer mig også. Hvordan kan det være, at det netop er serien om de stridende familier i Westeros, der har fået det veluddannede voksne publikum med på hestevognen? Hvad er det, 'Game of Thrones' kan, som gør, at den appellerer så bredt?

Hvis man spørger Andreas Halskov, er der flere årsager. I det større tv-historiske perspektiv er der nogle faktorer, der er særlige for denne dramaserie.

»'Game of Thrones' er meget interessant, fordi den blander træk fra flere forskellige typer tv-serier. Den har det her småbetændte hedonistiske univers, som vi også kender fra andre HBO-produktioner som for eksempel 'Rome'. Der er uhøvisk sprog, der er brutalitet og incest, og der er meget eksplicit vold og nøgenhed«, forklarer Halskov.

»Desuden har man et stort ensemble med en nuanceret karaktertegnning og lange komplicerede plotbuer, det kræver noget af seerne at følge med i. Det er træk, vi forbinder med den kvalitetsdramatik, som HBO er en pioner for på tv-området«.

Men selv om indviklede plots og et rend af karakterer er guf for den intellektuelle seer, er det da ikke ligefrem den sikre opskrift på en bredt tilgængelig succes? Nej, siger Andreas Halskov. Faktisk burde 'Game of Thrones' kompleksitet virke fremmedgørende på det brede publikum.

»Men samtidig har serien også en vidunderlig flot verden, som det er let for seerne at synke ned i, og som har kræ-

vet nogle imponerende effekter og nogle meget store budgetter. Det er noget, man ellers ikke forbinder med HBO, men mere finder i det, man kalder blockbuster-tv«.

Blockbuster-tv er tv, der lægger enorme summer i at skabe effekter, der er så overvældende, at mainstreampublikummet ikke kan modstå fristelsen til at se, hvor stort, vildt og flot det kan se ud, når en produktion virkelig lægger de økonomiske kræfter i. Det er serier som superheltesagaen 'Heroes' (2006-2010) og science fiction-satsningen 'Terra Nova' (2011), der dog floppede grumt.

Både 'Heroes' og 'Terra Nova' er produceret af reklamefinansierede netværkskanaler, hhv. CBS og Fox. Og når blockbuster-tv normalt er netværkskanalernes domæne, bunder det i, at netværkene er underlagt andre censurregler end abonnements- og betalingskanaler som HBO.

Når man som CBS og Fox sender direkte til den brede amerikanske befolkning via de almindelige tv-kanaler, går det ikke at vise eksplicit nøgenhed og blodsprøjtende halshugninger. Så får man det føderale standardiseringsorgan Federal Communications Commission på nakken, forklarer Andreas Halskov.

»De kan stadig ikke sige fuck på CBS, det bliver beepet ud. Så hvordan kan CBS modgå det, der kommer fra HBO? Deres svar har været at bruge blockbuster-appellen. De har lagt nogle ekstremt store budgetter ind i at lave nogle effektfulde spektakulære serier, der rammer et bredt publikum«.

En fuldt troværdig verden

Nu har HBO så gjort det samme med 'Game of Thrones'. Kanalen postede ca. 60 millioner dollar alene i første sæson

LØVERNE.

Stark-familiens argeste modstandere er familien Lannister, hvis symbol er løven. Lannister-familien har kontrollen med Jerntronen i størstedelen af de to første sæsoner af tv-serien. Med i spillet om magten er også en række karakterer, der ikke hører til i familierne, som for eksempel den indflydelsesrige bordelejer og hofsnog Petyr Baelish kaldet 'Littlefinger' samt den brutale kriger Sandor 'The Hound' Clegane. Foto: 'Game of Thrones'-spillekort fra Fantasy Flight Games/HBO

af serien. Et kolossalt budget for en tv-serie, og et beløb, der »ville kunne finansiere otte-ni danske spillefilm«, siger Andreas Halskov.

»Det er rigtig mange penge, og det kan også ses på det endelige resultat. Alt virker gennemført og troværdigt, fra de store, flotte computergenererede oversigtsbilleder helt til kostumer og setdesign«.

HBO har satset rigtigt med sin millioninvestering. Når Westeros og nabolandet Essos toner frem på skærmen, er det som solide virkeligheder, der er nær ved umulige at skelne fra vores egen. Og det har været essentielt i forhold til at fange det publikum, som ellers står af ved tanken om fjerne fantasiverdener fyldt med drager og dæmoner, mener Andreas Halskov.

»Fantasygenrens væsentligste karaktertræk er jo, at den bygger verdener. Og vi som seere skal kunne tro på den verden, hvis vi skal suspendere vores mistro til fiktionen og lade os synke ned i dens univers. Hvis verdenen ikke ser rigtig ud, brydes illusionen, og så står vi af«, siger Andreas Halskov.

Det gælder ikke kun for mainstreampublikummet, men i høj grad også for nørderne. Det kan godt være, at vi selv optræder som elvere i gummisko og nervøst velour, og at vores rollespilborgere er bygget af hvide pavillontelte. Men når en filmskaber får fingrene i vores elskede fantasyuniverser, har han bare at genskabe dem ned til den mindste brikvævede uldkofte.

Og uanset hvad, er de inkarnerede fans som regel de første, der melder sig ud, når et nicheprodukt bliver samlet op af mainstreamen.

Men når det kommer til 'Game of Thrones', virker det, som om fanskaren har fået det, præcis som den vil have ►

► det. Den imponerende verdensskildring er alt det, vi har gået og sukket efter ifølge min med-nørd Claus Raasted. »Vi har alle de her fantasiverdener inde i hovedet, og dem har vi været nødt til enten at udleve i grimme computerspil eller grimme rollespil. Men det her ser fandt'ne lækkert ud. Det er det rollespil, vi alle sammen vil være med i.«

Det uperfekt perfekte

En person, der ikke vidste, at han drømte om at være med i 'Game of Thrones', er en af dem, der faktisk er med i den.

Nikolaj Coster-Waldau spiller en af seriens centrale roller, adelsmanden Jaime Lannister, som både har kongemord og et incestuøst forhold til sin søster på samvittigheden. Og det er nok ikke helt galt at antage, at den danske skuespiller også er en af årsagerne til, at vi herhjemme har fået øje på serien.

Før 'Game of Thrones' kom ind i Coster-Waldaus liv, hørte han til dem, der mente, at livet var for kort til fantasy.

»Hvis jeg ikke selv havde været med, havde det nok ikke været et show, jeg ville have tjekket ud. Man har jo de her fordomme om genren«, siger han.

Og det havde hans danske skuespillerkollegaer også. Da Nikolaj Coster-Waldau kom hjem til Danmark og fortalte, at han havde landet en rolle i en HBO-serie, var det først, som om »de døde lidt indeni«.

»Alle vil jo gerne være med i en HBO-serie, så de kunne næsten ikke tage det. Men når jeg så fortalte, at det ikke var noget cool gritty noget som 'The Wire', men noget med drager, så fik de det meget bedre«, siger han.

»Og nu er de så tilbage i smerte«.

Til gengæld er Nikolaj Coster-Waldau en glad mand. Hans egne fordomme forsvandt hurtigt i arbejdet med Be-

Game of Thrones
De fire familier

Huset Stark har ulven som symbol. Familieoverhovedet er Ned Stark, der dør i seriens sæson 1. Hans søn Robb samler en hær til kamp mod den siddende konge af Westeros, Joffery Baratheon. Andre vigtige Stark-karakterer er Neds enke, Catelyn, og deres børn, Sansa, Arya og Bran.

Huset Lannister har løven som symbol. De centrale karakterer er de tre søskende Jaime, Cersei og Tyrion og deres far, Tywin. Lannister-familien er samlet omkring kong Joffrey. Joffrey er søn af Cersei og Jamie, et resultat af de to søskendes incestuøse forhold.

Huset Targaryen har dragen som symbol. Består af Viserys Targaryen og hans søster Danerys. De har levet i landflygtighed fra Westeros, siden deres far, tidligere konge, blev væltet af de andre familier. Viserys dør i sæson 1, og Danerys overtager hans ambition om at tage magten tilbage.

Huset Baratheon har hjorten som symbol. Består af brødrene Robert, Stannis og Renley. Robert er gift med Cersei Lannister og er konge i starten af sæson 1, men dør og efterfølges af sin uægte søn Joffrey. Stannis forsøger at tage tronen i slutningen af 2. sæson, men bliver slået af Lannisterfamilien.

niøff og Weiss' manuskript – som er »sindssygt godt skrevet« – og med rollen som Jaime Lannister.

Ligesom resten af karaktererne i 'Game of Thrones' er Jaime Lannister meget langt fra de sort-hvide arketyper, den klassiske fantasy ofte byder på. Tværtimod er Westeros' ædle familier et sammenrend af ærgerrige, brutale, liderlige typer, der gemmer på dybe traumer, og som handler efter deres følelser uden at skelne til moral og svorne eder.

Den slags flertydige og anløbne karakterer er så hotte lige nu, at man ifølge Andreas Halskov ligefrem kan tale om »en trend inden for tv-verdenen og Hollywood«.

»Det moderne credo for helten i Hollywood er *imperfectly perfect*. Man kan ikke have en helt nu, der ikke har nogle selvmodsigende og overraskende træk. Der skal være faldgruber i hver karakter, og det har 'Game of Thrones' i høj grad«, siger han.

En ophøjet form for fantasy

På samme måde følger 'Game of Thrones' heller ikke de firkantede narrative forløb, som traditionel fantasy ofte tramper af sted ad. Det mest radikale træk er, at serien ikke er bleg for at tage livet af sine hovedpersoner. Første sæson slutter med, at karakteren Ned Stark, overhovedet for Stark-familien, der oven i købet spilles af castets største stjernearnavn, Sean Bean, bliver halshugget. Bum. Vi ses i næste sæson.

Den slags er uhørt i fantasytraditionen, siger Claus Raasted.

»Det er sjældent, at nogle af de vigtige karakterer dør, og når de gør, er det det helt store drama. Her bliver de vigtige personer *choppet* til højre og venstre«.

»Det er en ret nådesløs serie. Den overrasker og chokerer os, og det tror

ROLLESPIL. 'Game of Thrones' har et mylder af karakterer, som portrætteres af kendte og ukendte skuespillernavne. En lille håndfuld af dem ses herover. Øverst fra venstre: Jaime Lannister (Nikolaj Coster-Waldau), Sansa Stark (Sophie Turner) og Arya Stark (Maisie Williams). Nederst fra venstre: Cersei Lannister (Lena Headey), Danerys Targaryen (Emilia Clarke) og Tyrion Lannister (Peter Dinklage). Foto: HBO

jeg virker befriende på mange«, siger Nikolaj Coster-Waldau.

Det samme mener Andreas Halskov. Seriens uforudsigelige og usentimentale omgang med sine karakterer er med til at gøre den attraktiv for det moderne tv-publikum. Og så trækker han det kort, der er esset i enhver analyse af et populært produkt med appel til en intellektuel målgruppe: Shakespeare.

»Man skal passe på med at sige sådan noget, men der er jo nogle kraftige lighedspunkter med Shakespeares tragedier. Vi har antiheltene, vi har familier og personer, der kæmper indbyrdes om magten, og vi har motivet med, at magt korrumpere. Det er jo nærmest 'Macbeth'«, siger han.

Onsdag før påske står jeg i Odd Fellow Palæet i København til forpremiere på tredje sæson af 'Game of Thrones'. Indenfor er der sponsordrinks og kendisser med botoxsmil og hårextensions. Udenfor står der rollespillere som pynt langs den røde løber. Jeg er indenfor i høje hæle og pænt tøj, men jeg ved godt, hvor jeg i virkeligheden hører til.

Visningen af serien går i gang, men der er alt for meget lys og larm, og jeg sniger mig ud efter et kvarter. Som sagt, nørderne er de første, der står af, når mainstreamen tager over. Jeg cykler hjem, mens jeg glæder mig til at tænde for fjernsynet og i ro og fred lade mig suge ind i magtspillet i Westeros igen.

Og åh ja, mens jeg husker det: En balista er et meget stort armbrøst på hjul. Sådan en håber jeg kraftigt på at se i den nye sæson af 'Game of Thrones'.

marie.c.pedersen@pol.dk

Tredje sæson af 'Game of Thrones' har premiere 1. april og består af 10 afsnit. Hele serien kan ses på HBO Nordic.